

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра спортивно-педагогічних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА

ОБРАНОВОГО ВИДУ СПОРТУ (ПЛАВАННЯ)

Освітня програма Фізична культура і спорт
перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність - А7 Фізична культура і спорт

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
спортивно-педагогічних дисциплін
Протокол № 7 від «30» грудня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Теорія і методика обраного виду спорту (плавання)
Викладач (і)	Майструк Віктор Васильович
Контактний телефон викладача	+380972684567
E-mail викладача	viktor.maistruk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/
Консультації	Консультації здійснюються згідно розкладу, який затверджується на кафедрі спортивно - педагогічних дисциплін на початку семестру. Асинхронна комунікація здійснюється впродовж усього процесу вивчення дисципліни, в межах робочого часу на https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предмет навчальної дисципліни – Предметом є цілісна система знань про закономірності навчання техніці плавання, методіку вдосконалення спортивної майстерності, а також систему підготовки плавців на різних етапах багаторічного тренування

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. **Теоретична підготовка:** Вивчення історії розвитку плавання, гідродинамічних основ руху у воді та правил змагань.
2. **Методична підготовка:** Оволодіння методикою навчання плаванню різних вікових груп (від немовлят до ветеранів) та засобами технічної підготовки.
3. **Професійно-практична підготовка:** Формування вміння складати плани тренувань, проводити заняття, аналізувати техніку плавання та здійснювати суддівство.
4. **Оздоровче спрямування:** Вивчення технік запобігання травматизму, заходів безпеки на воді та надання першої допомоги.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета: Дисципліна призначена для студентів другого курсу спеціальності А 7 Фізична культура і спорт. Формування у студентів професійних компетентностей, теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для самостійної тренерської, викладацької та організаційної діяльності у сфері водних видів спорту.

1. **Цілі Головна (стратегічна) ціль:** Підготувати кваліфікованого фахівця, який здатний ефективно керувати процесом підготовки плавців — від початкового навчання до досягнення високих спортивних результатів.
2. **Прикладні цілі:**
 - **Освітня:** Забезпечити глибоке розуміння техніки всіх способів плавання (кроль, брас, батерфляй, на спині).
 - **Професійна:** Навчити проектувати тренувальний процес (складати плани на день, місяць, рік).
 - **Оздоровча:** Сформувати навички зміцнення здоров'я засобами плавання та загартовування.
 - **Виховна:** Підготувати тренера, здатного формувати характер та вольові якості спортсмена

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності
<p>ІК. Інтегральна компетентність: Бакалавр фізичної культури і спорту здатний розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фізичної культури і спорту, у тренерській діяльності в обраному виді спорту, та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних та методичних аспектів з фізичного виховання і спорту.</p> <p>Загальні компетентності : ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність планувати та управляти часом. ЗК12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Фахові компетентності: ФК2. Здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях. ФК8. Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини. ФК9. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.</p>
Програмні результати навчання
<p>ПРН 7. Здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами. ПРН 14. Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом. ПРН 16. Надавати долікарську медичну допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі людини. ПРН 21. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин 90		
лекції	8		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	22		
самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	А 7 Фізична культура і спорт	2	Вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год. 90		
	Лекції	Практичні заняття	Сам. робота
Тема 1. Гідродинаміка та освоєння з водним середовищем. Фізичні властивості води. Вправи на обтічність, дихання та відчуття опору.	2	2	8
Тема 2. Біомеханічний аналіз та методика навчання кролю на грудях. Вивчення фаз гребка, узгодження рухів із диханням.	2	4	7
Тема 3. Техніка та методика навчання кролю на спині. Особливості старту з води.	2	4	8

положення тіла та безперервність гребка.			
Тема 4. Заходи безпеки та порятунку на воді Профілактика травматизму, техніка транспортування та долікарська допомога.	2	4	7
Тема 5. Техніка спортивних поворотів у кролі. Простий відкритий поворот та поворот «сальто»: біомеханіка та практичне виконання.		4	8
Тема 6. Контроль та оцінювання результатів на етапі початкового навчання. Критерії технічної правильності рухів та первинне тестування.		4	7
Всього	8	22	60

6. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни		
Види навчальної роботи		Максимальна кількість балів
Практичні навички	Робота на парах	50
Теоретичні знання	Тестування, усна відповідь	20
Самостійна робота	Індивідуальні завдання, КСР	30
Максимальна кількість балів		100

Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навч. роботи	Графік навчального процесу						КСР	ІЗ	Разом
	Номер практичного заняття								
	1,2	3,4	5-6	7-8	9-10	11			
Т	100		100		100				10
УВ	100	100	100	100	100	100			10
ПН	100	100	100	100	100	100			50
СР							100	100	30
Разом									100

Примітка. Позначено:

Т – тестовий контроль знань;

УВ – усна відповідь;

ПН – практичні навички;

СР – самостійна робота;

КСР - контроль самостійної роботи.

Оцінювання відповідей студентів на практичних і семінарських заняттях відбувається за **100 бальною шкалою**.

Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за практичні навички (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,5, відповідно максимальний бал за **практичні навички** може скласти **50 балів**), отриманих балів за **самостійну роботу** (оцінка виставляється у 100-бальній

шкалі і множитья на ваговий коефіцієнт 0,3, відповідно максимальний бал за самостійну роботу може скласти **30 балів**), оцінки за **теоретичні знання** (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множитья на ваговий коефіцієнт 0,2, відповідно максимальний бал може скласти **20 балів**).

Теоретичні знання студентів оцінюються шляхом тестування та їх усної відповіді на заняттях. Максимальна кількість балів за даний вид робіт становить – **20 балів**.

Тестовий контроль рівня знань студентів проводиться під час кожного практичного заняття і реалізується в системі дистанційного навчання або на паперових носіях.

Максимальна кількість балів, набрана під час тестового контролю на кожному практичному занятті, становить 100 (виставляється згідно % правильних відповідей).

Проходження всіх тестових завдань є обов'язковим для кожного студента.

На кожному занятті студент може отримати оцінку за **усну відповідь** (УВ), участь у дискусії, розв'язування ситуаційних задач тощо. Максимально можлива кількість балів під час кожного заняття – 100.

Під час **практичних занять** студенти виконують практичні роботи з метою оволодіння практичними навиками (ПН). За кожним тематичним модулем передбачено виставлення оцінки за практичні навика. Оцінка виставляється за результатами виконання практичних видів робіт. Виконання всіх видів практичних робіт і здача супровідної документації є обов'язковою для усіх студентів. Максимально можлива кількість балів, яку може отримати студент за **практичні навика** становить **50 балів**.

Оцінка **самостійної роботи студентів** здійснюється шляхом тестування **КСР** та виконання **індивідуальних завдань**. Максимальна кількість балів за даний вид робіт становить – **30 балів**.

Індивідуальне завдання (ІЗ) є обов'язковим для виконання кожним студентом. Реалізується виконання індивідуального завдання шляхом підготовки та оприлюднення презентації-доповіді згідно обраної тематики.

Тематика для індивідуальних завдань є розроблена у відповідності до актуальних питань галузі та згідно програмного матеріалу курсу.

Можливе формулювання індивідуальної теми за межами пропонованої тематики з урахуванням бажання студентів, їх існуючих вмінь, навиків та уподобань, імовірного майбутнього працевлаштування, а також спортивної спеціалізації. Відбувається це за результатами індивідуальної співбесіди.

Максимально можлива кількість балів за індивідуальне завдання -100.

Індивідуальні завдання оприлюднюються у вигляді доповіді - презентації на відповідному практичному занятті згідно встановлених дат і термінів. Якщо індивідуальне завдання не було представлено вчасно без поважної причини, отримати максимальну кількість балів неможливо.

Контроль самостійної роботи (КСР) відбувається згідно затвердженого університетом графіка навчального процесу за розкладом.

Для цього студент має самостійно опрацювати програмові питання у відповідності до теми.

З темами, які виносяться на контроль самостійної роботи, студент знайомиться на початку семестру. У методичних рекомендаціях до контролю самостійної роботи вказується тема (и), перелік програмових питань, які студент має опанувати, літературні джерела для опрацювання та інші матеріали за необхідності.

Контроль самостійної роботи реалізується шляхом проходження тестування на платформі дистанційного навчання або на паперових носіях.

Максимально можлива кількість балів, яку студент може набрати під час тестового контролю самостійної роботи – 100.

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:

90-100 балів – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить

додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні вміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.

80-89 балів – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.

70-79 балів - Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, допускаючи незначні помилки.

60-69 балів - Студент володіє навчальним матеріалом поверхово; ознайомлений з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні вміння та навички сформовані частково; під час відповіді плутає поняття, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість; планує та виконує частину завдань з допомогою викладача.

50-69 балів – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні вміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.

Менше 50 балів – У студента не сформовані комунікативні вміння та навички; студент допускає велику кількість помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C	задовільно	
60 – 69	D		
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на низці положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Наказ 255 від 31.03.2025 про внесення змін до складу Комісії з питань етики і академічної доброчесності➤ Наказ 1099 від 31.12.24р. Про зміну в складі Комісії з етики та академічної доброчесності➤ Наказ №529 від 27.09.2022 р. “Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету”➤ Наказ №530 від 27.09.2022 р. “Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника”➤ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.➤ Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.➤ Наказ 1093 про створення комісії➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”➤ Корисні посилання➤ Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти: https://naqa.gov.ua/академічна-доброчесність/➤ Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти https://academiq.org.ua/➤ Закон України “Про запобігання корупції”- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18➤ Закон України «Про внесення змін до Закону України “Про запобігання корупції” щодо викривачів корупції» – https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/198-IX➤ Викривачі корупції (відповіді на поширені запитання на сайті Національного агентства з питань запобігання корупції) – https://nazk.gov.ua/uk/departament-organizatsiyi-roboty-iz-zapobigannya-ta-vyyavlennya-koruptsiyi/metodychni-rekomendatsiyi/➤ Вебінари “Академічна доброчесність” – https://academiq.org.ua/vebinari-akademichna-dobrochesnist/➤ Інформаційні бюлетені “Академічна доброчесність Infobulletin” в межах проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP) – https://academiq.org.ua/novyny/informatsiini-bulleteni/ <p>Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/</p>
--------------------------	---

<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.):</p> <p>Пропуски семінарських, практичних, лабораторних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття, щоб бути допущеним до здачі екзамену.</p> <p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7.</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, регламентується у відповідності до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Невідповідна поведінка під час заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14</p> <p>«Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» – ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 24 листопада 2022 р. № 672) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

8. Ресурсне забезпечення

<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми), антропометр, каліпер, медична вага, сантиметрова стрічка, секундомір, тонометр, динамометри (кистьовий, становий).</p>
--	---

Рекомендована література

Основна література

1. Бурла О. М. Плавання. Прискорений курс навчання: Навчальний посібник. — Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. — 132 с.
2. Ворона В. В., Заяц С. В. Плавання: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 017 «Фізична культура і спорт». — Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. — 167 с.
3. Полатайко Ю. О. Плавання. Івано-Франківськ, Плай. 2005. – 258 с.
4. Платонов В. М. Спортивне плавання: шлях до успіху: у 2 кн. — Київ: Олімпійська література, 2012.
5. Сіренко Р. Р. Плавання: навчальний посібник / Р. Р. Сіренко. — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. — 194 с.
6. Ячнюк М. Ю. та ін. Плавання з методикою викладання: навч.-метод. посіб. — Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2020. — 216 с.

Додаткова література

7. Глухов І. В., Пітин М. П. Swimming Training Programs for Students of Higher Education Institutions. — Physical education, sport and health culture, 2021.
8. Коваленко Ю. О., Омеляненко, Г. А., Майструк, А. М., Майструк, В. В. Аналіз показників здоров'я плавців на етапі попередньої базової підготовки. Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Фізичне виховання та спорт. Запоріжжя : Видавничий дом «Гельветика». 2024. С. 219-226.
9. Коваленко Ю.О., Омеляненко Г.А., Бубела О.Ю., Майструк В.В. Особливості врахування віку плавців-чоловіків у побудові багаторічної підготовки та спортивно досконалості. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15: «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт) зб.наукових праць. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2024. Випуск 7 (180). С. 64–68
10. Лихобабин А. Как легко дышать в плавании. — Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2021.
11. Нікітський Б. М. Плавання. Підручник для студентів факультетів фізичного виховання. — Київ: Вища школа.
12. Степаненко В. Ю., Очкалов О. Ф. Плавання з методикою викладання: навч.-метод. посіб. — Старобільськ: ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2021.
13. FINA Reference Manual for Teaching and Technical Units. — FINA, 2021.
14. Stager J. M., Tanner D. A. Handbook of Sports Medicine and Science: Swimming. — ІОС, 2005